

SANCTI AURELII
AUGUSTINI,

EPISCOPI HIPPONENSIS,

SERMONES INEDITI.

CLASSIS II.

SERMONES DE TEMPORE.

SERMO V.

De Annuntiatione.

Legitur in duobus Codicibus Montis-Cassini, nempe Cod. cx, fol. 27; et ci, fol. 178. Codex cx terminatur ante numerum v; Codex ci prosequitur usque ad finem. Habetur insuper in bibliotheca Laurentiana, Florentiæ, Plut. xiv, Cod. 1, fol. 89, et quidem integer. Codex Laurentianus profert nomen sancti Leonis; duo autem Cassinenses nomen sancti Augustini repræsentant; et verius quidem, ut legenti patebit ex verborum oppositionibus S. Augustino, non autem S. Leoni familiaribus. In Editis præponendum fuisset Sermoni clxxxiv, et primus locus inter sermones Classis II de tempore illi debetur.

007986

SYNOPSIS.

I. Gabriel ad Mariam salutandam missus advenit. II. Mariæ hæsitatio et locutio cum Angelo. III. Maria virgo in partu mansura. IV. Mariæ assensus. V. Generatio Christi inenarrabilis. VI. Maria virginitate et humilitate Dei Mater facta. VII. Christi dona humilibus et mansuetis.

I. ADVENTUM Domini et Salvatoris nostri, in quo hominum genus, humano indutus corpore¹, dignatus est visitare, per totum hodie sæculum universalis frequentat Ecclesia, et anniversario reditu² efficitur valde jucunda. Quod enim semel pro redemptione salutis propriæ factum credens mundus accepit, colendum in æternas progenies posteris consecravit, fecitque tunc ut ex veteri vita innovatæ mentis lætitia nasceretur. Nunc ergo transacti temporis miraculum ante oculos præsentatum³, dum ea quæ dudum gesta sunt divinæ lectiones proferunt, solemniter annuis vicibus devotissime celebratur⁴. Ecce audivimus, cum sanctum Evangelium legeretur, missum a Domino de regalibus thronis Gabrielelem archangelum, promittentem Mariæ virgini filium. Ingressus namque ad eam, quæ hominibus verecundiæ secreto latebat in abdito, sermonis auspicio taliter salutavit: « Ave, Maria, inquit, ave » gratia plena, Dominus tecum (a). » O annuntiatio mirifica! o salutatio peregrina, plenitudinis copiam portans, et virgineum pectus illustrans! Descendit igitur Angelus flammigero volatu micans, et Mariæ domicilium simul et mentem suæ claritatis fulgore collustrans. Præveniens itaque judicem præco tam præclarus et mitis, tam festinus et pro-

(a) Luc. 1, 28.

¹ In codice Laurent. deest *humano*. — ² Id. male *reditum*. — ³ Cod. Laur. *præsentatur*. — ⁴ Cod. Laur. *celebrantur*.

perans, ut in prætorio virginitatis, quæ secreto¹ manebat in terris, suscipi potuisset Dominus² majestatis. « Ave, inquit, Maria, ave, gratia plena, Dominus tecum; » qui te creavit, jam te præelegit; quem paritura es, jam te replevit.

II. Turbata itaque illa in introitu ejus, erat cogitans, quod sic benedixit ei; quæ modestum apud se retinens propositi sancti silentium, et incognitum habens virile colloquium³, turbatur Angelo salutante, stupetque sibi taliter benedicente⁴; non tamen ausa est prævenire loquentem. Mirans enim apud se, diutius cum animo conferebat⁵, quod sic benediceretur. Quæ cum prolixius cogitans æstuar⁶, et Angeli præsentiam furtivis visibus notat⁷; simul enim⁸ fulgorem præsentiae cum benedictione pertractans tacite hæsitavit; aspexit in eam⁹ Gabriel, illustris Archangelus, Trinitatis sacro-sanctæ legatus, cœlestium¹⁰ conscius secretorum, et ait: « Ne timeas, Maria, invenisti » enim gratiam apud Deum; ecce concipies in utero et » paries filium, et vocabis nomen ejus Jesum. Hic erit » magnus et filius Altissimi vocabitur, et dabit illi Dominus Deus sedem David patris ejus¹¹, et regnabit in » domo Jacob in æternum, et regni ejus non erit finis (a). » Tunc Maria hæc angelica verba, ponderata examinatione, auscultans, et mentis statera prudentissima Virgo perpendens, ait: « Quomodo fiet istud quod dicis, quoniam » virum non cognosco (b)? » Habebo filium, quæ nescio virum? portabo foetum, quæ fugio partum¹²? quemadmo-

(a) Luc. 1, 30-33. — (b) Ibid. 34.

¹ Cod. Laur. *secreta*. — ² Cod. Laur. *Dominum*. — ³ Cod. Laur. *alloquium*. — ⁴ Cod. Laur. *benedicentem*. — ⁵ Cod. Laur. *cum amore animo conferebat*. — ⁶ Cod. Laur. *hæsitar*. — ⁷ Cod. Laur. *fortius notat*. — ⁸ Cod. Laur. *etiam*. — ⁹ Codices Cass. *aspexitque in ea*. — ¹⁰ Cod. Cass. *cœlestiumque*. — ¹¹ Cod. Laur. *sui*. — ¹² Cod. Laur. *putabo factum, quæ maternum non habeo succum? Mamillis aridis, etc.*

dum vacuo utero generabo, quod non concipio? Mamillis aridis unde præbebo labiis infantis sugere postulantis, quando torum mei cubilis¹ nec incentivus amor possederit juvenilis², nec amplexus aliquando concesserit maritalis?

III. Et Angelus: Non ita, Maria, non ita, noli expavescere; noli de tuæ sanctitatis integritate sollicitudinem gerere; intacta manebis, et de prole gaudebis³: inexperta conjugio, gaudebis de filio: sine conjunctione mortalis viri efficeris nurus Altissimi, quia filium generatura es Dei. Joseph vero ille vir castus, et justitiæ nomine decoratus, non maritus, sed custos tuus, non accedet ad te, sed « Spiritus sanctus superveniet in te; » nec ardens carnali libidine sponsus adhærebit tibi, sed « Virtus Altissimi » obumbrabit tibi; propterea et quod nascetur ex te » sanctum, vocabitur Filius Dei (a). » O domicilium Deo dignum! prius quam Angeli⁵ luculentissima testificatione sibimet approbaret, quem⁶ de palatii aula paterni delatum, qualem illum esse⁷ propriis auribus susciperet, nullum verbum protulit ex ore pudico⁸, responsionis assensum.

IV. At ubi Maria illæ sæ virginitatis integritatem audivit veridica stipulatione firmatam⁹, respondit continuo, in sacratissimo suo pectore¹⁰ perornate componens affuturum cubiculare¹¹ secretum: « Ecce, inquit, ancilla Domini; » fiat¹² mihi secundum verbum tuum (b). » Tanquam diceret: « Paratum cor meum, Deus, (c) paratum cor meum¹³, »

(a) Luc. 1, 35. — (b) Ibid. 38. — (c) Psal. lvi, 7.

¹ Cod. Laur. *cubuli*. — ² Cod. Laur. *nec ingenuus amor juvenilis possederit*. — ³ Cod. Laur. *gaudebis de filio*. — ⁴ Cod. Laur. *nec ardebis carnis libidine, nec sponsus adhærebit, sed, etc.* Cod. Cass. *male adhæret*. — ⁵ Cod. Laur. *Angelus*. — ⁶ Cod. Laur. *quod*. — ⁷ Cod. Laur. *quale illud est*. — ⁸ Cod. Laur. *protulit ore*. — ⁹ Cod. Laur. *audivit integritatem veridica astipulatione firmata*. — ¹⁰ In Cod. Laur. *dcest suo*. — ¹¹ Cod. Laur. *sibi cubilare*. — ¹² Cod. Laur. *contingat*. — ¹³ Cod. Laur. *dicto semel paratum cor meum prosequitur quia, etc.*

quia intactus permanet uterus meus¹. « Contingat mihi, Gabriel archangele, secundum verbum tuum (a); » veni ad cubiculum² suum, « Qui in sole posuit tabernaculum » suum (b). Oriatur » mihi virgini permanenti « Sol justitiæ (c), » in cujus pennis æterna permanet sanitas, cui perpetua castitate floescens mea perduret³ integritas. « Egrediatur sicut splendor Justus (d) » et Salvator « quasi » facula (e) » accendatur. Solis facula totum illustrat, et quæ forsitan obstare videntur radiis suis specularia⁴ interiorius penetrat, et nihil penitus dissipat. Procedat⁵ jam ad oculos hominum « Speciosus forma præ filiis hominum (f), » procedat velut sponsus de thalamo suo (g), » quia secunda facta sum de proposito meo.

V. Quis istam generationem, Fratres mei, poterit sermone narrare? Quis linguæ facundia valeat explicare? Intemerata servantur virginitatis jura (et) naturæ⁶, et infans intrinsecus coalescit in virgine. Dum vero impletum est tempus ut pareret, expositus est partus sacer, cujus parientem nullus cognoverat pater⁷. Hæc est ineffabilis conjunctio nuptialis, Verbi et carnis, Dei et hominis. Ita namque factum est, inter Deum et hominem⁸, « Mediator Dei et hominum homo Christus Jesus (h). » Et ideo pretiosissimus conjugii thalamus electus est Virginis uterus, ut quia ex peccatis sordentibus⁹ squalidus effectus fuerat mundus, veniens Creator mundi sine opere mundi, ex mundis vis-

(a) Luc. 1, 38. — (b) Psal. xviii, 6. — (c) Malach. iv, 2. — (d) Isaï. lvi, 1. — (e) Eccli. xlviii, 1. — (f) Psal. xlv, 3. — (g) Id. xviii, 6. — (h) 1 Tim. ii, 5.

¹ Cod. Laur. *meus uterus*. — ² Cod. Laur. *habitaculum*. — ³ Cod. Cass. *ex male perduceret*. Cod. Laur. *perdurare decrevit*. — ⁴ Cod. Laur. *peculiariora*. — ⁵ Cod. Laur. *procedat Sponsus de thalamo*. — ⁶ Cod. Laur. *intemeritas servatur virginitatis jure naturæ*. — ⁷ Cod. Laur. *cujus conceptionis modum homo non cognoverat*. — ⁸ Cod. Cass. *cx i male inter Dominum, inter Deum et homines*. — ⁹ Id. *male ex se peccatis*.

ceribus effunderetur¹ in mundum, et novo miraculo natus in mundo, mundus² redimeret mundum. Venit namque filius hominis, sicut ait ipse Filius Dei et hominis, « Non ut » judicet mundum, sed ut salvum faciat mundum (a). »

VI. Dic mihi jam, quæso, Sancti sanctorum Mater, quæ materni floris odorem et niveum lilium³ convallium sine succo⁴ humanæ propaginis et sine imbre carnalis seminis in sinus Ecclesiæ seminasti⁵; dic mihi, quæso, unica Mater, quibus manibus, vel quo Divinitas⁶ articulo in utero tuo formavit filiam, cujus Deus solus est pater. Dic, obsecro te, per Deum⁷ qui talem fecit te, ut et ipse fieret in te; dic, inquam, mihi quid boni egisti⁸? Quantum præmium⁹ obtulisti? per quas potestates ambiisti¹⁰? quos etiam patronos adhibuisti¹¹? quæ suffragia præmisisti¹²? quo sensu vel qua cogitatione ad hoc, ut acciperes, pervenisti? Ut Virtus et Sapientia Patris, « Quæ attingit a fine usque ad » finem fortiter, et disponit omnia suaviter (b), » totus ubique manens, et sine ulla sui mutabilitate in utero tuo veniens, ita castum castellum tui ventris incoluerit, ut ingrediens non læderet, et exiens incolumem¹³ custodiret. Dic ergo mihi, quomodo ad hæc pervenisti? Et ista¹⁴: « Quæris a me, quid¹⁵ obtulerim muneris, ut mei mater efficerer Creatoris¹⁶? Oblatio mea virginitas est; promissio mea non a me mihi data¹⁷, sed ab ipso mihi auctore om-

(a) Joan. xii, 47, et iii, 17. — (b) Sap. viii, 1.

¹ Cod. Cass. male *effusus est*. — ² Cod. Laur. male *mundum*. — ³ Cod. Cass. male *liliorum*. — ⁴ Cod. Laur. *sulco*. — ⁵ Cod. Cass. *in sinu Ecclesiæ seminasti*. Cod. Laur. *in sinu Ecclesiæ germinasti*; uterque defectuosus. — ⁶ Uterque Codex habet *Divinitatis*, sed phrasim sensus exigere videtur *Divinitas*. — ⁷ Cod. Cass. *eum*. — ⁸ Cod. Laur. *gessisti*. — ⁹ Cod. Laur. *præmii*. — ¹⁰ Cod. Laur. *abisti*. — ¹¹ Cod. Laur. *habuisti*. — ¹² Cod. Laur. *promisisti*. — ¹³ Cod. Laur. male *incolumis*. — ¹⁴ In Cod. Laur. desunt duo illa verba. — ¹⁵ Cod. Laur. *quod*. — ¹⁶ Cod. Laur. *Salvatoris*. — ¹⁷ Cod. Laur. *docta*.

nis boni concessa: « Omne enim datum optimum et omne » donum perfectum desursum est descendens a Patre lu- » minum (a). » Ambitio mea est humilitas mea, et ideo: « Magnificat anima mea Dominum, et exultavit¹ spiritus » meus in Deo salutari meo (b); » quia respexit non in auro clavatam tunicam meam, non pomposo cultu radiantis auri adornamentum cervicis meæ², aut pretiosarum lapidum, margaritarum dependentium (splendorem)³ aspexit in auribus meis, aut genarum ruborem attendit fuce mendaci coloratum, sed « Respexit humilitatem ancillæ suæ (c). »

VII. Venit enim ad humilem mansuetus, sicut fuerat vaticinio Prophetæ antea promissum, et ait: « Noli timere, » filia Sion. Ecce Rex tuus veniet tibi mansuetus et mitis, » sedens super nubem levem (d) 4. » Super quem nubem levem? Super Mariam scilicet virginem, quam sibi ipse exhibuit sine comparis pondere⁵ genitricem. Venit itaque mansuetus requiescens super maternum spiritum, humilem, et « Quietum et trementem verba sua (e). » Venit igitur mansuetus, implens cœlos, transiens per humiles⁶ ad superbos, et cœlos non dereliquit, et inflatos tumore superbiæ, appposito humilitatis emplastro, ut mitis medicus ipse curavit. O profunda humilitas! « O excelsior altitudo di- » vitiarum sapientiæ et scientiæ Dei, quam inscrutabilia⁷ » sunt judicia ejus et investigabiles viæ ipsius (f). » Angelorum panis lactatur⁸ uberibus matris; fons aquæ salientis in vitam æternam, Samaritanam⁹, præformans Ecclesiam

(a) Jac. i, 17. — (b) Luc. i, 47. — (c) Ibid. 48. — (d) Isaï. lxxii, 11. Zach. ix, 9. Isaï. xix, 1. Matth. xxi, 5. — (e) Isaï. lxxvi, 2. — (f) Rom. xi, 33.

¹ Cod. Cass. *exultat*. — ² Cod. Laur. *non auro clavatam tunicam, non pompas radiantis occulto auro adornamentum*; et post male *pretiosorum*. — ³ Verbum hoc non legitur in codicibus, sed evidenter desideratur. — ⁴ Cod. Laur. *sedens super nebulam, super Mariam scilicet*. — ⁵ Cod. Laur. *sine compari sidere*. — ⁶ Cod. Cass. *humilem minus bene*. — ⁷ Cod. Laur. *incomprehensibilia*. — ⁸ Cod. Laur. *lactabatur*. — ⁹ Cod. Laur. *Samaritanus*.

bibere postulat; convivare cum publicanis et peccatoribus non recusat¹, cui familiae coelestium Dignitatum cum tremore ministrant. Reguli filium Rex regum reddidit sanum, non adhibens diversis pigmentis epythemam², sed in lingua³ bajulans medicinam. Extinctum febribus curat servum Centurionis, cujus laudabilis fides inventa est, quia ita Centurio de Domini virtute fieri credidit, quantum ipse suis militibus subditis imperans. Ita praesumpsit passiones paralysis⁴, ut Dominus misericorditer visitando sanaret⁵. Mulieris longo tempore plagam⁶ in qua hemoroysi morbi⁷ sentina tabida fecerat membra, ipse Salvator tacitam sentiens fidem, et exeuntem de se virtutem, siccavit importunum⁸ sanguinis fontem. Et quando cuncta percurram⁹ narrandi deficit tempus quam⁹ magna potestate et profunda benignitate cuncta perfecit. Qui magnus ad parvos, humilis ad superbos, plenus pietate descendit, nova fecit in saeculo, qui novus venit in saeculum¹⁰. In cujus mirabilem formam suas¹¹ Evangelistae monstrant figuras: homo, leo, vitulus, aquila. Homo de Virgine natus est sine homine; ut leo fortis procubuit in mortem, et potestate propria est exaltatus in cruce; tanquam novellus vitulus pro peccatis populi voluntarie mactatus in passione, et sicut aquila vehemens, recepto corpore, de tumulo surgens, stricto secans aërem omnium lapsus¹² calcavit, et « Super Cherubim ascendit et volavit (a), qui ambulans¹³ » super pennas ventorum (b) » ascendit in caelum; cui est honor et gloria in saecula saeculorum. Amen.

(a) Psal. xvii, 11. — (b) Id. ciii, 3.

¹ Cod. Laur. cum peccatoribus, cui familiae; caetera sensu truncato desunt. — ² Cod. Laur. epythimam. — ³ Cod. Laur. sed lingua. — ⁴ Cod. Laur. paralyticis. — ⁵ Cod. Laur. sanavit. — ⁶ Cod. Cass. plaga. — ⁷ Cod. Laur. humore morbi. — ⁸ Cod. Laur. importuni. — ⁹ Cod. Cass. qua. — ¹⁰ Cod. Laur. ad saeculum. — ¹¹ Cod. Cass. suam. — ¹² Cod. Cass. secans aëre; Cod. Laur. omnium lapsu. — ¹³ Cod. Laur. ambulat.

SERMO VI.

De Incarnatione.

Hic Sermo legitur apud Montem-Cassinum Cod. cxvii, fol. 49, et in Bibliotheca Laurentiana Plut. xiv, Cod. 1, §. xix, fol. 21. De ea fit mentio in catalogo pluries, et semel cum nomine Severiani. Sed codex Laurentianus, sicut et Cassinensis habet praefixum nomen sancti Augustini. Favent nostro iudicio familiares Augustino verborum oppositiones. Quaedam in fine deesse videntur Bandiniana sententia. Locus ejus post praecedentem.

SYNOPSIS.

I. Isaiae vaticinium. II. Christus de stirpe David. III. Christi Nativitas immaculata. IV. Christus Dei Filius. V. Arguuntur haeretici Deum Christum negantes. VI. De eodem argumento.

I. AUDIAT in praesenti dilectio vestra, Fratres charissimi, quemadmodum Esaïas propheta de Domino nostro Jesu Christo annuntiavit dicens: « Ecce virgo in utero » concipiet et pariet filium (a), et vocabis nomen ejus¹ » Jesum; ipse enim salvum faciet populum suum a peccatis eorum (b). »

II. « Joseph, fili David (c). » Videtis, Fratres, in per-

(a) Isaï. vii, 14. — (b) Matth. 1, 21. — (c) Ibid. 20.

¹ Manifestum est hic unam aut duas deesse lineas, ut compleantur verba Isaïae: Vocabis nomen ejus Emmanuel, et incipiant verba Evangelistae quae his adaptantur: Joseph, fili David, noli timere accipere Mariam conjugem tuam; quod enim in ea natum est, de Spiritu sancto est. Pariet autem filium et vocabis nomen ejus Jesum... Ipse, etc. Erravit autem amanuensis ob repetita verba: Vocabis nomen ejus.

sona genus vocari; videtis in unum totam prosapiam nuncupari. Videtis in Joseph seriem Davidis stemmatis sanciri: « Joseph fili David; » vigesima octava generatione natus, quomodo filius David dicitur, nisi quia generis aperitur arcanum, fides promissionis impletur; superna conceptio cœlestis partus virginea nascitur in carne¹. « Joseph, fili David; » tali voce ad David prolata fuerat promissio Dei Patris: « Juravit Dominus David veritatem, et non frustrabitur eum, de fructu ventris tui potam super sedem meam (a)? » Quod factum David taliter gloriatur in Cantico: « Dixit Dominus Domino meo: Sede a dextris meis (b). De fructu ventris tui²; » bene de fructu ventris; bene de utero; quia cœlestis hospes, et supernus habitator sic in uteri descendit hospicio, ut corporis claustra nesciret³; sic de habitaculo ventris exivit, ut virginalis janua non pateret; at impleretur illud quod scriptum est⁴, quod cantatur in Canticis Canticorum: « Sponsa mea hortus clausus, fons signatus (c). »

III. « Joseph, fili David, noli timere. » Sponsæ causa sponsus ne timeat admonetur, et vere pius animus dum compatitur plus pavescit. « Joseph, fili David, noli timere, » ne qui⁵ de conscientia securus es, de sacramenti cogitatione succumbas. « Fili David, noli timere: » Quam vides, virtus est ista, non crimen; hic non humanus lapsus, sed divinus illapsus. Hoc præmium est, non reatus. Hic incrementum cœli est, non est corporis detrimentum. Hic non est perditio personæ, sed Judicis est secretum. Hic palma genitoris est⁶, non est supplicii pœna. Hic ho-

(a) Psal. cxxxI, II. — (b) Id. cx, I. — (c) Cant. iv, 14.

¹ Cod. Laur. Virginea jam sanguinatur in carne. — ² Hæc quod factum, etc. desunt in codice Cass. — ³ Cod. Laur. male nescirent. — ⁴ Cod. Laur. non habet hæc verba: Illud quod scriptum est. — ⁵ Ab his verbis: Sponsæ causa totum in Cod. Cass. desideratur. — ⁶ Cod. Laur. cognitoris est.

minis scortum non est¹, thesaurus est Christi. Hic non est mortis causa, sed vitæ; et ideo « Noli timere; » quia quæ² talem parturit, non meretur occidi. « Joseph, fili David, « noli timere accipere Mariam conjugem tuam. » Sponsam vocari³ conjugem, legis est hoc divinæ. Sicut ergo manente virginitate⁴, mater est; ita conjux pudore dicitur permanente.

IV. « Joseph, fili David, noli timere accipere Mariam conjugem tuam, quod enim in ea natum est de Spiritu sancto est (a). » Veniant et audiant qui requirunt quis est quem Maria genuit: « Quod in ea natum est de Spiritu sancto est. » Veniant et audiant, qui græco turbine latinam nubilare nisi sunt⁵ puritatem, Anthropotocon⁶, Christotocon, Theotocon ut tollerent blasphemantes. « Quod in ea natum est, de Spiritu sancto est. » Et quod de Spiritu sancto natum est, spiritus est; quia « Deus spiritus est. » Quid ergo requiris, quid sit de Spiritu sancto natum⁷? Cum tibi quia Deus est, Deus ipse respondeat, cum tibi Joannes inrepet: « In principio erat Verbum, et Verbum erat apud Deum, et Deus erat Verbum; et Verbum caro factum est, et habitavit in nobis, et vidimus gloriam ejus (b). » Joannes vidit gloriam, respice; Infidelis, injuriam. « Quod in ea natum est de Spiritu sancto est. Et vidimus gloriam ejus. » Cujus? Ejus qui « Natus est de Spiritu sancto; » ejus qui « Verbum caro factum est, et habitavit in nobis. Quod in ea natum est, de Spiritu sancto est. » Virgo concepit, sed de Spiritu sancto; Virgo parturit⁸, sed eum quem prædixit

(a) Matth. I, 20. — (b) Joan. I, I, 14.

¹ Cod. Cass. hominis ortus est; non bene. — ² Cod. Cass. male qui. — ³ Cod. Laur. vocare. — ⁴ Cod. Cass. Divinitate. — ⁵ Cod. Cass. prave non sinunt. — ⁶ Cod. Laur. male antropocon. — ⁷ Cod. Laur. natus est. Cætera usque ad eum tibi Joannes desunt in Cod. Cass. — ⁸ Sed de Spiritu sancto, Virgo parturit. Hæc non leguntur in Cod. Cass.

Esaiās : « Ecce Virgo concipiet et pariet filium, et vo-
» cabitur nomen ejus Emmanuël, quod interpretatur :
» Nobiscum Deus (a). » Cum illis homo; et « Maledictus
» homo qui spem suam ponit in homine (b). »

V. Audiant qui requirunt quis est qui natus est de
Maria. « Pariet Filium, inquit Angelus, et vocabunt
» nomen ejus Jesum (c). » Quare Jesum? Apostolus dicit¹ :
« Ut in nomine Jesu omne genu flectatur, coelestium,
» terrestrium, et infernorum (d). » Et tu quid sit Jesus,
dolosus cognitor nunc requiris? « Omnis jam lingua con-
» fitetur; quia Dominus Jesus² in gloria est Dei Patris (e), »
et tu adhuc modo quid sit Jesus nequiter perscruteris.

VI. Audi adhuc quid sit Jesus : « Pariet³ Filium et
» vocabitur nomen ejus Jesus. Ipse enim salvum faciet
» populum suum a peccatis eorum; » non alterius,
« salvum faciet populum suum. » Unde? « A peccatis
» eorum⁴. » Esse Deum qui peccata donat, si Christia-
nis non credis, crede, infidelissime, vel Judæis dicen-
tibus : « Cum sis homo, facis te ipsum⁵ Deum (f). Ne-
» mo potest dimittere peccata nisi solus Deus (g). » Illi
ergo negabant Deum, qui eum peccata dimittere non cre-
debant; tu ab eo peccata dimitti credis, et Deum dubitas
confiteri⁶. « Verbum caro factum est, » ut homo caro
promoveretur in gloriam⁷ Dei, non ut Deus in carnis
verteretur injuriam, sicut dicit Apostolus : « Qui se jungit
» Deo, unus spiritus est (h), » (et) quomodo non⁸ quando se

(a) Isaï. vii, 14. — (b) Jer. xvii, 15. — (c) Matth. i, 21. — (d) Philip. ii, 10.
— (e) Ibid. 11. — (f) Joan. x, 33. — (g) Luc. v, 21. — (h) 1 Cor. vi, 17.

¹ Cod. Laur. dicat. — ² Cod. Laur. Dominus noster Jesus Christus. —
³ Cod. Laur. paries, et deinde vocabis. — ⁴ Cod. Cass. populum suum unum
a peccatis eorum. — ⁵ Cod. Laur. te Deum. — ⁶ Hic detractis pluribus
verbis inextricabilis est Cod. Cass. sed ex Cod. Laur. corrigitur. In priori enim
desunt hæc verba : non credebant; tu ab eo peccata dimitti; unde phrasid
sine sensu remanet. — ⁷ Cod. Cass. gloria. — Hæc verba videntur abundare.

jungit Deus homini unus Deus est¹. Humanæ leges²
intra triginta annos litigiosas omnes³ interimunt quæs-
tiones; et Christus circa quingentos annos nativitatæ suæ
causas præstat. Ortus sui lites patitur; status sui continet
quæstiones. Hæretice, desine judicare Judicem tuum; et
adora in cœlis Deum tuum⁴, quem Deum Magus ado-
ravit in terris⁵.... Cui honor est et gloria, laus et impe-
rium in sæcula sæculorum. Amen.

SERMO VII.

In Natali Domini I.

*Legitur hic Sermo in Cod. XI Montis-Cassini fol. 262, cum nomine S. Augustini, cui sine dubio vide-
tur tribuendus. Reperiuntur duo circiter numeri in
Appendicis Maur. sermone ccciv, fol. 402; sed talis
similitudo non inficit hujus nostri auctoritatem, cum
e contra probabiliter ostendat illum esse verum Au-
gustini fœtum, qui in Appendice non nisi depravatus
habetur, cum nihil ex iis, quibus nititur Maurinorum
sententia, hic occurrat. Adde quod in Sermone nostro
laudetur liber III Esdræ, et Scripturæ nomine de-
signetur, quod sententiæ Augustini apprime con-
venit, eundem librum, ut Scripturam, citantis in
opere DE CIVITATE DEI, libr. XVIII, cap. xxxvi, ubi re-
fert factum aliquod depromptum ex capit. III. In edi-
tione Maurinorum post sermonem cxcvii collocandus
est, et accipit numerum in Natali Domini XIV.*

¹ Sic Cod. Laur. Cod. Cass. habet solummodo : Qui se jungit Deus ho-
mini unus Deus est. — ² Cod. Cass. male legis. — ³ Cod. Cass. male ho-
minis. — ⁴ Tuum deest in Cod. Cass. — ⁵ Hic plurima desiderantur.